

1938

AUGUSZTUS—SZEPTEMBER

ÁLLTÓ SZÓ

SZERKESZTI: DR. TAVASZY SÁNDOR

T A R T A L O M

Mária Királyné Őfelsége halálára. — László Dezső: Hit és sors. — Dr. Tóth Lajos: A Zsoltárok. — Sipos Géza: A magyarországi ifjúsági keresztyén munkákról. — Szénior: Külmissziói konferenciánk előtt. — Időszerű üzenetek. — KÉZ A KÉZBEN. Nyári lelkigyakorlatainkról. — KERESZTYÉN KRITIKA. — ű.: Túltengő önértzet és hiányos tárgyilagosság. — IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Kagawa

a nagy japán keresztyén. Irta: Imre Lajos. Ára 8 Lei.

Moody Dwight

Mozaikok egy világmisszionárius életéből. Irta: Dr. Horváth Jenő.
Ára 6 Lei.

Uram taníts minket imádkozni

Irta: Dr. Horváth Jenő. Ára 5 Lei.

DR. NAGY GÉZA:

Akik kösziklára építettek.

Ára 150 Lei.

A mi dalaink

ifjúsági daloskönyv második bővített kiadása. Ára 15 Lei.

Egész ember

Irta: Ivar Saeter. Fordította: Szigethy Béla. — Ára: 30 Lei.

Mit cselekedjem?

Legújabb „Élőkönyv“. A szolgálati munka vezérfonala.
Irta: László Dezső. — Ára: 16 Lei.

Megjelent!

Megjelent!

Magyar verseskönyv

Tartalmazza a magyar költészet legnagyobbjainak versremekeit.
Terjedelme 80 oldal. Összeállította: VITA ZSIGMOND.

Ára 14 Lei.

JOH. VAL. ANDREÁ:

Az Ur jámbor szolgálója

cimű, 1619-ben megjelent, a lelkipásztori élet és hivatás felfogására vonatkozó verses műve *Dr. Makkai Sándor* művészi fordításában.

Megrendelhetők az „Ifjú“ kiadóhivatalában, Cluj, Ref. Theologia.

KIÁLTÓ SZÓ

SZERKESZTI: DR. TAVASZY SÁNDOR // FŐMUNKATÁRSOK: BIRÓ SÁNDOR ÉS LÁSZLÓ DEZSŐ

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: CLUJ, CALEA MARECHAL FOCH 38. SZÁM.

Kéziratok, előfizetési díjak ide küldendők. — Előfizetési díja félévre 50 Lei, egész évre 100 Lei.

I. ÉVFOLYAM

1938. AUGUSZTUS—SZEPTEMBER

8—9 SZÁM.

registrar la Tribunalul sub N-rul 1507/1938, la N-rul curent 27. sz. a. bejegyezve a cluji Törvényszéknél.

Mária Királyné Őfelsége halálára.

Már elmúlt a hathetes országos, mély gyász, mely Őfelsége Mária királyné halálát követte, de nem szűnt meg az órála való megemlékezés kegyeletes érzése.

Igazi keresztény fejedelemszöny volt az elköltözött királyné. Hűséges felesége és támasza férjének, boldogemlékű I. Ferdinánd király Őfelségének, akinek minden gondjában és örömében olyan maradéktalanul tudott osztozni. Igazi családanya, akinek gondoskodása állandóan kiterjedt az egész felséges ház minden tagjára. Idegenből jött országunkba, de férjhezmenetele első percétől kezdve eggyé lett ezzel a néppel és ezzel a földdel. Az igazi áldozatos hazaszeretetnek csodálatos példáit mutatta meg országa minden lakója és az egész külföld előtt. Legendás alakja beleszövődött a nép mesevilágába és a legelső helyet foglalja el az ország történelmi nagyjai között. Megszámlálhatatlan azoknak a kulturális és jóléti intézményeknek a száma, amelyeket fejedelmi adományaival boldogított. Ezer és ezer ismeretlen egyszerű polgár élvezte adakozó szívének sok-sok áldását.

Az uralkodásban az Istentől rábizott javakkal való sáfárkodás igazi nagy alkalmait látta. Ebben nagyszerű példát adott mindazoknak, akikre Isten hivatalt bizott. Mély áhitattal hajolt meg Isten felséges színe előtt, alázatos imában kereste az Úr akaratát és mindig kész volt annak megcselekvésére és véghezvitelére. Erős hite, az élő Istenhez való nagy bizodalma adott neki erőt az élet terheinek hordozására és nagyszerű feladatainak megvalósítására.

Az elmulása feletti nagy gyászban alattvalói hódolattal és keresztényi szívvel veszünk részt mi is.

Adjon az Úr a Felséges Királynénak csendes nyugodalmat és emléke legyen örökre áldott!

Hit és sors.

A címben egy igazán keresztyén és egy igazán pogány szó áll egymás mellett. A kettő között olyan mély, lényegbeli ellentét van, hogy sokkal helyesebb volna a „hit és sors” helyett a „hit vagy sors” kérdéséről beszélni. Az igazi keresztyén hit és a pogány sors az és szóval össze nem kapcsolható, sőt a vagy kötőszóval egymástól mindig elválasztandó. Ma azonban szívesen összekapcsolják és egymással kibékítik, sőt azonosítják is ezt a két súlyos szót. Éppen ezért kell mind a két szónak az igazi értelmét megvizsgálnunk és a kettő közötti biztos határt megvonnunk.

I.

Mi a hit?

Ha a hit igazi lényegét akarjuk megközeleltetni, akkor legelőször is a hitről alkotott téves felfogásokat kell magunk elé állítanunk. Ezt annál inkább meg kell tennünk, mert a lelkiismeretes vizsgálódás mindenek előtt azt követeli meg, hogy az általunk megvizsgálandó valóságokat minél tisztább formában állítsuk magunk elé. A hittel kapcsolatos első téves felfogás azt vallja, hogy a hit az ember egyik érzelme. Tárgyában, tartalmában más, mint a szerelmi érzelem, vagy hazafüli érzelem, de megnyilatkozási formájánál fogva minden további nélkül besorolható az érzelmek közé. Azok a filozófiai könyvek, amelyeket a gimnáziumban tanultunk, kivétel nélkül mind az érzelmek közé sorolták a hitet. Középosztályunk nagy átlagnak ma is ez a felfogása. Egy másik téves felfogás szerint a hit az értelmi életnyilvánulások egy bizonyos fajtája. A hívő ember magasabb értelmi belátás segítségével a maga és világa életét bensőbb összefüggésben, ragyogóbb harmóniában látja. E felfogás szerint a hitben nincsen semmi, ami szemben állana az értelem által szerzett tapasztalatoknak, a hit nem más, mint az értelem magasztosultabb megnyilatkozási foka. Végül a hitet azonosítják az akarattal. Erre főleg azok hajlamosak, akik a valóságnak az erkölcsi oldalát, társadalmi vonatkozását, a hitből következő életet emelik ki. Hinni annyit jelent, mint akaratunkat a jó irányba állítani és életünket mások javára szentelni.

Ezek mellett az általános emberi felfogások mellett meg kell vizsgálnunk azokat a téves keresztyén felfogásokat is, amelyek más egyházakból jöttek át a mi egyházunkba. A mi felfogásunk szerint a hit nem azonos bizonyos hitigazságok pusztá elhívésével, amint azzal a római egyházban találkozunk. A hitnek nem a hitigazságok a tárgyai, hanem a hit egy élő személlyel, Istennel hoz kapcsolatba. De a hit nem is a Biblia egyes igazságaiban való hit, amint azzal a szektáknál szoktunk találkozni, mert a hit arra az élő Istenre néz, aki

élő szóval szól az egész Szentírásdon keresztül.

A református felfogás szerint a hitről mindenek előtt azt kell tudnunk, hogy Isten szabad ajándéka. A hit nem születik velünk, a hitet Isten kegyelme születésünk után adja nekünk ajándékba. Mint ilyen mennyei ajándék, nem sorolható oda az ember lelki képességei közé, mert azok az emberrel együtt születnek, az ember teremtett mivoltából szervesen következnek. Isten ezt az ajándékot azért adja nekünk, hogy mi ezáltal őt igazán meg tudjuk ismerni és méltóképpen tudjuk tisztelni. Isten ezt az ajándékot Igéje és Szentlelke által adja a mi szívünkbe s mialatt az ő Igéje és Szentlelke bennünk munkálkodik és hitet fakaszt, mi megismerjük magát az Istent. Isten a maga hitet munkáló Igéjét az egyház igehirdetésében és szakramentumaiában adja nekünk: mialatt az igehirdetést hallgatjuk és szakramentumokat vesszük, a Szentlélek titkos munkája egész bensőnket megvilágosítja és bizonyosságot tesz mielőttünk arról, hogy mi az Istenéi vagyunk. Ez a felismerés abban válik komollyá, hogy meglátjuk magunk és Isten között az Úr Jézus Krisztust, aki által Isten a maga és mi közöttünk fentálló Urat átadta. A keresztyén hit mindig az Úr Jézus Krisztusban ismeri fel Istent és benne találja meg a kapcsolatot Isten és az ember között. Vagyis a Keresztyén hitben az Igét hallgató ember szívét a Szentlélek Krisztushoz kapcsolja, hogy benne és általa megismerjük Istent. A hitet a Szentháromság Isten munkálja bennünk és mi a hitben az értelmünk munkálkódó Szentháromság Istent ismerjük meg úgy, amint éppen munkálkodik. Ez az ismerés nem következik magából az emberből és sokkal mélyebben történik, mint az ember érzelmi, akaratli vagy értelmi világa. Ebben az ismerésben az egész ember részt vesz, mert benne az egész ember egész élete számára talál új alapot.

A hitben tehát mindenek előtt meg kell különböztetnünk egy bizonyos ismereti vándst. A hit ismerés és pedig az önmagát kijelentő Isten igaz ismerete Isten önmagáról szóló kijelentése alapján. Az igaz hitben megismerem, hogy az Isten Atya, Fiú, Szentlélek Teljes Szentháromság Isten, aki mint Atya teremtette és fentartja a világot, aki mint Fiú megbékült az emberrel és aki mint Szentlélek szüntelenül munkálkodik, hogy a mi életünket a hitben magához kapcsolja. A hívő ember hite által a valóban élő Istent ismeri meg. Ez az ismerés azonban különbözik minden más ismeréstől, mert egyben a legteljesebb bizalom is. A hívő ember úgy ismeri meg az élő Istent, mint aki érette cselekszik, aki vele törődik, aki mindennel az ő javát munkálja. Éppen ezért bizik abban, hogy az őt teremtő és reája gondot viselő Atya-Isten testének és lelkének minden szükségéről gondosko-

dik és még az életben bekövetkező rosszat is javára fordítja. Bizik abban, hogy a Fiú Isten váltságáldala öréjára is vonatkozik és ezáltal az övé a bűnbocsánat és örökélet nagy ajándéka. Ez a hit határtalan bizalom a Szent Lélek Isten munkájában, aki kimondhatatlan vigasztalással és örömmel tölti el a hívő ember szívét és azt a hitben Istenhez és a szeretetben a testvérekhez kapcsolja. És végül ez az Istent megismerő és benne bizó hit győzelem is. Az Atya Istenben való hit győzelem a természeti világ felett, a Fiúban való hit győzelem a bűn és halál felett és a Szentlélekben való hit győzelem a hitetlenség és magdnosság felett. Hit tehát az élő Istennek az az adománya, amelyben őt megismerjük, amely által benne bizunk és amelynek erejével győzedelmeskedünk az élet rémei felett.

Az igaz hitben az élő Istennel kerül az életünk kapcsolatba, s mivel a hit ezzel az élő Istennel köt össze, bennünket is új életre sarkal. Nincs még egy élethatalom, amely annyira munkára és szolgálatra, olyan aktív életre ösztönöznék az embert, mint az igazi hit. Igen, mert a hit nemcsak ajándéka az Istennek, hanem egyben a legsúlyosabb feladata is az embernek. Az igaz hit Krisztushoz kapcsolja a keresztyén embert és ebből kifolyólag a hívő embernek is részt kell vennie hármasságának: prófétaságának, főpapságának és királyságának szolgálataiban. Amint a Heidelbergi Káté mondja, mi azért nevezteitünk keresztyéneknek, hogy a Krisztus nevét megvalljuk, azaz beszédünkkel és cselekedetünkkel őrá hálááldozatul adjuk, azaz egész életünknek, minden javunknak oda szentelésével hirdessük az áldozatos élet hatalmát és mutassuk annak igazi példáját és végül keresztyén mivoltunk arra kötelez, hogy a bűn és sátán ellen szabad lelklismerettel viaskodjunk. A hitből szervesen következik a Krisztusról biznyságot tevő, a bűn és sátán ellen harcoló áldozatos élet.

A hitben két személy: Isten és az ember kerül egymással életközösségbe. A hitben Istent, mint élő személyt ismerem meg és a hit bennem is életet fakaszt. Az igazi hit kizár minden spekulációt, teoriát, passzivitást és illuziót. Hitben lenni annyit jelent, mint az élő Isten által meghatározva lenni. Ez más szóval azt is jelenti, hogy a hit nem magyarázható meg magából az emberből, tehát nem lélektani, vagy történelmi tényezője az ember életének. Az igaz, hogy a hit lelklünkben fakad fel és a hitből történelmet formáló erők áradnak ki, de a hit gyökere életkörülnkön kívül, Istenben van.

Végül a hittel kapcsolatban azt kell még hangsúlyoznunk, hogy a hit, mint az Isten ajándéka és az ember Istentől nyert feladata csakis erre az életre vonatkozik. A hit az egyetlen lehetséges módja annak, hogy Istent igazán megismerjük, benne megbizzunk és általa győ-

zelmet vegyünk, de ezen az életen túl Istent nem a hit tükör általi homályos látásában, hanem szemtől-szembe látjuk meg úgy, amint van. A bibliai szóhasználat szerint most még hitben járunk és nem látásban, de eljön az az idő, amikor a hit helyét felváltja a szemtől-szembe való látás. Amikor ez bekövetkezik, a bizalmat felváltja a teljes bizonyosság és egyes győzelmeinket a teljes és végső diadal. A hitnek ez az átcsereződése a halál után, Krisztus visszajövetelével az utolsó ítélet után lesz.

II.

Mi a sors?

A sors lényegének meghatározása szerfelett nehéz, mert még az a görög filozófia is, amelyik a sors kérdésével legtöbbet foglalkozott, többféle felfogást alakított ki a sorsot illetően. A görög gondolkodás a moira, ananké = sors alatt nagyjában három életmeghatározó valóságot értett. (A latin sors, fatum kifejezés ezzel a görög felfogással nagyjában egyet jelent.) A pogány görög-latin gondolkodásban a sors mindennek előtt az istenek által meghatározott emberi életet, emberi életutat jelent. Ebben a megfogalmazásban ne kerülje el figyelmünket az a tény, hogy nem az Isten, hanem az istenek által meghatározott emberi életet értették sors alatt. Az ember sorsát több isten igazgatja, ezek az istenek isteni szeszélyességgel vetélkednek egymás közt az emberek sorsának igazgatása felett. Hol az egyik, hol a másik szól bele az emberek életébe és fordít egyet az emberi élet kerékén. Ez a pogány sorshit megköli az ember életét és az istenek rendelkezésébe való beletörődésre kényszeríti. A görög gondolkodás magasabb fokán a sors alatt már egy istenektől független eszmét, gondolatot értettek. Ebben a vonatkozásban a sors nem más, mint ismeretelméleti tényező, kategória, amelynek segítségével az ember értelmezi a maga életének más módon meg nem magyarázható tényeit. Amint a pogány görög ember nem tudott a racionális és vallásos ismeret alapján megmagyarázni, ami túl esett értelmének és vallásos mítoszainak körén, azt a sors-eszme segítségével magyarázta meg és értelmezte. Végül a görög korszak végén a sorsot úgy tekintették, mint öndülő személyt, akinek még az istenek felett is hatalma van. Előbb három személy ábrázolta ki a sorsot, majd ez a három személy eggyé olvadt s oly hatalomra tett szeri, amelynek segítségével az istenek fölött is urrá tudott lenni. A görög istenekben való hitet a sorsnak az istenek feletti hatalmába vetett hit ölte meg a görög emberben.

A pogány vallások közül a mohamedán vallásban is erőteljesen érvényesül a sors szerepe. E felfogás szerint Alah annyira meghatározta mindenkinek a sorsát, hogy a hívőnek nem lehet más feladata, mint minden esetben vakon engedelmeskedni annak a sorsnak, melyet

Alah előre megírt mindenki felől. Ebben a gondolkodásban a görög sors-felfogás első formája érvényesül, a sors tehát nem más, mint az Alah által döntően meghatározott életút.

Ha ezt a pogány sors-felfogást egészen tömören akarjuk jellemezni, akkor azt mondhatjuk, hogy az a legteljesebb mechanisztikus-elgépített életszemlélet. A sors felfogás mind az életet irányító végső hatalom, mind az ember részéről teljesen kizárja a személyesség és felelősség elvét. A keresztyén hit-felfogás viszont mindennél inkább hangsúlyozza a személyes Isten és a személyes ember élő valóságát és személyes felelősségét. A keresztyén hitben élő, bennünket gondviselő, minket megváltó és megszentelő Istenről és az ember személyes feladatairól és felelősségéről van szó. Amint Kálvin mondja egy helyen, a keresztyén hit a sorssal szemben Isten dicsőségét szolgálja és kiváló vigasztalást ad az embernek. A sors-theória az egész életet gépszerű mozgások összességének fogja fel, ennek az elméletnek csak egyetlen emberi magatartás felel meg: a mindenbe való beletörődés.

A sors kérdésével ma két formában találkozunk. A mai emberek egyik csoportja úgy fogja fel az életet, mint ellene támadó személytelen erők vad tömegét. Ezek szerint az életet a rossz, a pusztulás irányában határozzák meg a tőlünk függetlenül, általunk le nem győzhető élettényezők. Ezt a felfogást latinosan pesszimista determinizmusnak nevezhetnénk. A személy sorsát mélyen meghatározza őseinek egész élete, környezetének ezerégből összeszövődő valósága, hasonlóképpen a nemzet és faj élete fölött is elkerülhetetlen végzettséggel uralkodik a múlt és jelen ezer kiszámíthatatlan tényezője, amelyekkel szemben az ember nem tehet semmit. Ma különösen divatos ez az életfelfogás, amelyből a legkétségbeejtőbb téllenség következik az élet minden vonalán. Ma egészen divatos magatartás a végzetesen meghatározott és elkerülhetetlen magyar sorsról beszélni, amelynek minden jó szándék ellenére be kell teljesednie rajtunk. Ebben a borultató determinista magatartásban lell magyarázatát az a nagy pangás, amellyel az élet minden területén találkozunk. Kiveszett belőlünk az egyéni kezdeményező-képesség, nincs kedvünk és bátorságunk új lendülettel fogni neki az élet megküzdésének. A mai sors-felfogásnak másik formájában határozott optimizmus érvényesül. Az a gondolat áll mögötte, hogy amennyiben az emberi sors törvényszerűsége az emberi elme munkája által megismerhető, annyiban emberileg irányítható is. Ez az új racionalizmus szülte az új „sorstudomány” elnevezést. Ez a felfogás a tudományos munkát az élet végső kérdéseinek megismeréséig akarja elmélyíteni és a legteljesebb egységben akarja az emberi élet részjelenségeit látni. E gondolkodás szerint az emberi értelmi ismerés alapján végérvényesen lehet itéletet mondani az ember

egyéni és közösségi sorsa felől. Míg az előbbi borultató felfogás szerint mi egyáltalán nem irányíthatjuk sorsunkat, az utóbbi felfogás tanítása szerint egész sorsunk kizárólag a mi kezünkben van.

Ez a két mai felfogás lényegében egymással teljes rokonságban áll. Mindkettő alapját mechanisztikus életszemlélet képezi. Adva van az emberi lét sodrása, iránya, törvényszerűsége, más szóval teljesen meg van határozva az emberi élet, az egyik felfogás szerint mi ezzel szemben nem tehetünk semmit, a másik felfogás viszont hisz abban, hogy amennyiben mi az életnek ezt a sorsszerűségét meg tudjuk ismerni, annyiban alakítani is tudunk rajta. Ebben a második felfogásban indokolatlan optimizmus rejlik, mondhatnánk úgy is, hogy ebben a felfogásban túl nagy szerepe van az illúzióknak, az emberi beképzelésnek, mert az emberi elme soha sem képes arra, hogy végső alapjában tudja meglátni és kifejezni az emberi élet igazi gyökérvizsgálatait és lehetőségeit. Számítalan példát lehetne annak igazolására felhozni, hogy a sorstudomány vallói milyen tehetetlenül állanak szemben a sorssal, mihelyt azt maguk akarják befolyásolni.

III.

Új parancs.

A keresztyén hit a sors felfogással szemben az emberi élet kérdéseiben a végső döntést mindig túlteszi a történelmi vonalon: az élő Isten kezébe. Bizalommal hiszi, hogy az élet és halál, a megmaradás és pusztulás, a folytatódás és megszűnés kérdése végső fokon nem a vaksors-tól vagy tőlünk, hanem az élő Istentől függ. A hívő ember leszámol az illúziókkal, megállapítja az éles határt, ameddig a saját ismereteinek ereje kihathat. Sem túl sötétnek, sem túl rózsásnak nem látja a jövőt, a jövőről alkotott emberi elképzelések nem izgatják, sem pesszimizmusba, sem indokolatlan optimizmusba nem hajtják. Az élet végső kérdései az élő Isten és nem a sors kezében vannak. A hit pedig ebben az élő Istenben feltétlenül megbizik, erre az élő Istenre boldog örömmel és teljesen rábíz mindent. Ez az élő Isten pedig teljes felelősséggel ránk bizza az élet általunk elvégzendő feladatait s azok elvégzésére erőt ad. A hívő ember hivatást és küldetést lát a maga életében, életének igazi gondját nem az általa meg nem oldható kérdésekkel való foglalkozás, hanem az Isten által adott hivatás hűséges betöltése képezi. Az Istenben való hit megszabadítja az általa meg nem oldható kérdésekkel való haszontalan foglalkozástól, de egyben a leghatározottabban rákényszeríti az általa elvégzendő és el is végezhető feladatok felelősségteljes vállalására. Az igazán hívő ember élete leegyszerűsödik az általa elvégezhető feladatok vállalására s azok elvégzésén keresztül emelkedik a kevésről a többre, a kisebb titkokról a nagyobb titkokra. A hit a világot

illuzióktól mentesen a maga teremtett, megromlott, de Isten által új dicsőségre vezetett mivoltában látja, helyes arányba állítja az élet egyes tényeit és a világban pontosan kijelöli azt a helyet, amelyet egyesegyedül csak az egyes hívő ember maga tölthet be igazi hivatástudattal.

Az igazi hívők közösségének, az anyaszentegyháznak tulajdonképpen minden kritikus helyzetben, amikor az emberi sors és élet nagy kérdései ijeszten merednek az emberiség elé, mellett kell demonstrálnia, hogy a végső kérdéseket boldogan kell az Isten kezébe letenni, jó reménységgel kell a mennyei Atyára rábízni, de teljes hűséggel kell elvégezni mindazt, amit az Isten viszont mi rednk bizott. A hívő ember naponta megkérdi az Úrtól, hogy ő mit bizott redja arra a napra. A tegnap és a holnap gondját bol-

dogan bizza Istenre és teljes emberi felelősséggel és erőbefektetéssel végzi el mindazt a mai munkát, amelyet Isten rája bizott. Az így élő ember és az ilyen hívő emberek közössége hordozta minden korban a leghatalmasabb életet: az Istenben való boldog bizalmat és a legteljesebb emberi felelősséget. Ez a két hatalom merőben szembe áll a sors mechanizmusával és felszabadtt annak rémei és illuziói alól.

Nem mindegy, hogy hitben, vagy a sors árnyékában járunk. A sors sötétlő árnyai között rémek ijeszttetnek, gyilkos karok nyulnak ki utánunk és kötöznek össze vagy ringatnak illuzióink álmaiba. A hitben pedig felszabadttó erő és teljes szabadság vár azokra, akik ezt az ajándékot és a benne rejlő feladatot Istentől megkapták. LÁSZLÓ DEZSŐ.

A Zsoltárok.

Budapesten 1883-ban jelent meg „Dávid király zsoltárkönyve“, mely mind a 150 zsoltár fordítását tartalmazza Kálmán Károly verseiben. Előszavában kétszer is hivatkozik a fordító a Magyar Tudományos Akadémia elismerésére. Én közel két évtized múltán ismerkedtem meg e munkával, mint egyetemi hallgató. Még akkor is foglalkozott vele a napi sajtó is. Itt-ott olvasható volt a felhívás, hogy a református istentiszteletnek lényeges alkotó része lévén a zsoltár-énekés, nagyon helyénvaló volna e fordítást venni használatba a már elavult helyett.

Ilyen ajánlások mellett olvastam és tanulmányoztam e zsoltárfordítást. Legszenbetűndbb benne a költői formának gazdag változatossága, a ritmus elevensége, a rimek ügyes összecsengése. De el kell ismerni, hogy a költő heve és lelkesedése is mindentűt átérzik. Mégis, mikor magukkal a zsoltárokkal foglalkoztam, némelyikkel a héber eredetiben, másikkal a LXX. görög, legtöbbször pedig a Vulgata latin szövege szerint — mert akkor még magyar fordításban alig foglalkoztam a bibliával — igen nagy különbséget éreztem e költői alkotások és a zsoltárok közt. Egészen más, több volt előttem a zsoltárok könyve, mint amit Kálmán Károlynak nagy elismeréssel fogadott versei visszaadtak.

Nem akarom ezzel semmiképpen sem kicsinyelni ezt a nagy munkát, inkább azt szeretném kifejezni, hogy a zsoltárfordításhoz nem elég a költői lelkesedés és a technikai ügyesség. Ihlet kell hozzá. Nem csupán az úgynevezett költői ihlet, hanem valami abból az isteni ihletből, mely alatt az eredetiek megszülettek.

Semmikép sem gondolom, hogy ez nekem részemül adatott. De talán az a hiány, melyet a legköltőibb fordítások mellett is éreztem, éppen ez ösztönzött arra, hogy magam is próbálkozzam e nehéz munkával. Nagyon szerettem a zsoltárokat mindig s olyan nagyon érzem, hogy isten-

tiszteletűnkben még méltóbb helyet kellene elfoglalniok, mint elfoglalnak. Más vallásos összefüveteleinkben és magánánhtatunkban, valamint egész vallásos életűnkben is lelket alakítóbb lehetne a hatásuk, ha megfelelő költői formában és megfelelő zenei feldolgozásban válhatnának néptűnk közkincsévé.

Különböző időkben különféleképpen foglalkoztam a zsoltárok fordítgatásával. Előbb arra törekedtem csak, hogy jól magamévá tegyem a bennűk kifejezett gondolatot és érzelmet és azoknak nyelvűnk és költészetűnk szelleme szerint találjam meg a megfelelő költői megjelenési formát.

Ebben az időben készűlt fordításaim közül itt mutatom be a 13-ik zsoltárt a következőkben:

Meddig felejtesz még el Istenem?
Szent arcodat meddig fordítod el?
Reményem meddig lesz haszontalan,
Hogy megpróbált szívemnek fájni kell?

Irigyem rajtam meddig vigadoz?
Tekints le rám, hallgass meg Istenem!
Tartsd távol tőlem a sötét halált,
Igazságod ragyogjon föl nekem!

Ellenségem ne lássa vesztemet,
Ne örvendjen, hogy engem bukni lát,
Ki szent irgalmadban reménykedém,
S hittem, hogy Isten majd oltalmat ad.

Oltalmadtól öröme gyűl szívem
És hálaénekkal hódol Neked,
Ki jószágoddal úgy elárasztottál.
Legyen magasztalt, áldott nagy Neved!

Barátaim egyike olvasta ezeket akkor. Világi ember volt, ki nem nagyon ismerte a bibliát, ellenben ismerte az én küzdelmes életkörülményeim. Mindenkép életem küzdelmeit akarta bennűk felfedezni. Sehogy sem tudta elhinni, hogy ez fordítás, azt még kevésbé, hogy zsoltárfordítás. Szóval én is úgy jártam, hogy munkámban a zsoltárjelletet nem találták meg.

Később azt éreztem át fájoan, mennyi szép zsolttárrészlet van, ami liturgiánkban nem talál kellő felhasználást. Elsősorban ilyennek éreztem az egész 51-ik zsolttárt a maga teljességében. Klasszikus példánya ez az igazi és mélyen át-érezett bűnbánat énekének, s nálunk mégsem használjuk ilyenül, pedig épp e téren olyan nagy a szükséglet, olyan sok a kívánni való. De, hogy így felhasználható legyen, kettő hiányzik e zsolttárnál: a mai ízlésnek megfelelő fordítás és a tartalmat kifejező dallam.

Újra mondom, nem állítom, hogy én ezen segítettem, de e hiány érzete vitt rá, hogy próbáljam meg ezt is lefordítani.

Kifejező dallamnak találtam azt, melyet Luther Mártonénak ismerünk e szöveggel énekelve: Mennybéli felséges Isten. Így készült az 51-ik zsolttárnak ez a fordítása:

Könyörülj meg rajtam, Isten,
Kegyelmed nagy volta szerint
És irgalmad bőségében
Sok bűnömöt töröld le mind!
Mosogasd meg tőlük lelkem,
Megtisztulást engedj lelnem!

Tudom jól, hogy nagy a vétkem,
Hisz előttem áll szüntelen,
Pedig bűnöm csak Te láttad,
De gonosz volt az szememben,
Kinek szentség minden szavad,
S ítéleted igaz marad.

Én foganva bűnben valék,
Anyám bűnben melengtetett,
Te meg igazságot szeretsz,
Mely áthatja a lelkeket.
Bensőmben ép ezért adád
Bölcséséged intő szavát.

Moss meg engem, moss izsóppal,
Kezeid közt megtisztulok,
Tisztíts meg és tisztább leszek,
Mint a hó, mely most lehullott.
Boldogság lesz úgy az élet,
Gyötrött testem újra éled.

Oh ne nézz hát bűneimre,
Töröld el sok gonoszságom,
Teremts bennem tiszta szívet,
S erős lelket, arra vágyom.
Színed elől óh ne vess el,
Tégy boldoggá Szentlelkeddel!

A megváltás szent örömét
Engedd újra átéreznem,
Engedelmes jó lélekkel
Erősíts meg mindig engem,
Hogy a bűnöst útaladra,
Hadd terejsem újra vissza.

Vérontástól ments meg engem,
Istene a megváltásnak,
Akkor zengem imádságod,
S énekeim áldva áldnak.
Oh Uram, Te nyisd meg ajkam,
Nagy neved hadd magasztaljam!

Véráldozat nem kell Neked,
Hogy azt hozzuk, nem kívánod,
Nem tetszik az égő tűzláng,

Megtört szív a Te oltárod,
Bűnbánatban megtört lelket
Isten soha meg nem vethet.

*

Áldd meg Cijjont, épüljön fel
Jeruzsálem kőbástyája,
Akkor kedves lesz Előítéd
Az igaz áldozat lángja.
Égő és egész áldozat
Gazdagítja oltárod.

Több esztendő telt el azóta, hogy ezt írtam. Volt alkalmam nyugodtan, tárgyilagosan fontolgatni, hogy ilyen irányban kell-e a zsolttárok fordításával foglalkozni? Úgy éreztem, hogy ennél többet kell tenni és adni e téren. Jobban kell kifejeznünk az eredetit, hogy annak minden egyes részlete érvényesüljön. Hisz a bibliai költészet alkotásai olyan sajátosan tagozódnak. A gondolatok párhuzama olyan sajátosan alakítja versszakokká a sorokat. Van e zsolttárainkban más ritmus, más méret is, mint a gondolatok és eszmék párhuzamos tagozódása, ez eldöntetlen kérdés maradhat örök időkre, de ennek a gondolatritmusnak ki kell fejeződnie a fordításban is. Kálmán Károly így mondja: a verslábak mértéke helyett az eszmék mérhetetlensége. Igaz, de még valamivel több a kívánni való. A mérhetetlen eszme arányosan méretezett részekben jusson kifejezésre, mint ahogy látjuk az eredetiben.

Ilyen elgondolással jól esett látnom pár részletet Hamar István fordításából. Mennyit alkotott és hozott ő nyilvánosságra e téren, nem tudom. Abban a pár részletben, melyet megismertem és a fordítás legmegfelelőbb módjának találtam, csak egy hiányt éreztem: nem találtam bennük elég költői szárnyalást és hevet, ami pedig feltétlenül jellemzője a zsolttárköltészetnek.

Ismétlem, csak azok alapján mondom ezt, ami keveset látni alkalmam volt.

E tapasztalat és megállapodás után is foglalkoztam tovább a fordítgatással. E munkáimból mutatok be itt hét zsolttárt, amint fordítgatásukkal próbálkoztam:

1.

Boldog ember, ki nem indul rossz tanácson,
Bűnösöknek útján nem áll,
Csúfolókkal nem ül sort, hogy másnak ártson.
Hanem az Úr törvényében telik kedve,
Ejjel-nappal arra gondol elmélkedve.

Olyan lesz, mint vizek mentén nőtt gyümölcsös:
Idején is, bőségesen is gyümölcsöz.
Nem hervad el, nem is hull le a levele:
Munkájában mindig siker s áldás van vele.

Hej, nem így a gonoszok, nem; mint a polyva,
Minden kis szél felkavarja, széjjelszórja.

A gonoszok ítéletkor nem állanak meg,
Sem bűnösök, hol igazak gyülekeznek.

Látja az Úr mindig, ki jár igaz utat,
A hamis út pusztulásba, vészbe juttat.

2.

Miért forrongnak úgy a népek?
Haszontalanságot minek beszélnek?
E földi fők, s királyok összejöttek,
Istenbe és a felkentjébe kötnek:
„Bilincstüket tépjük már össze!
Rablancuk éltünket ne kösse!”

Mosolyog rá fenn az Ég Lakója,
Az Úr őket mind megcsúfolja.
Aztán szólal harag szavával,
Szétszórja őket mind azáltal.

De én király vagyok Sionban
A szent hegyek felett,
Hadd hirdessem miként szól
Hozzám a rendelet:
Az Úr szólt hozzám: én fiam vagy,
Kedves, ma született.

Csak kérj, hadd adjak minden népet
Örökségül már át fenéked;
A föld határán ér országod véget.

Vas vesszővel kormányzod őket,
Mint a cserép, úgy törnek ők meg.

Értsétek meg hát fők, s királyok,
E földön kik mást megbíráltok!
Istent szolgáljátok mind félelemmel!
Örömben is csak félje őt az ember.

Fíának is hódoljatok ma,
Ne jöjjön Isten szent haragba.
Ne tévesszétek el az utat,
Az Úr hamar haragra gyúlad.

Mind boldog az, ki benne bízva nyughat.

3.

Uram, mi sok, ki nékem ellenségem!
Sokan vannak, kik megtámadnak engem.
Sok van, ki nékem úgy beszél,
Hogy rajtam már az Isten sem segít!

Pedig Te, Isten, pajzs vagy, védelem,
Te felmagasztalod fejem.

Nagy fennszóval Hozzá könyörögtem én,
S az Úr meghallgatott Ő szent hegyén.

Azért nyugodtan alszom álmomat,
Felébredek, mert Isten támogat.
Nem félek én, habár ezernyi ezek
Jönnek reám és mind körülöveznek.

Óh kelj fel, Istenem, Te tarts, Te védj meg!
Arcába vágzs Te minden ellenségnek,
S gonosz foguk kitordeled...

A szabadítás jó Veled.
Oh áldd meg, áldd meg népedet!

4.

Meghallgatott imámban Istenem,
Igazságomnak Istene.
Szorultságból tág térre engedett,
Hogy ott megmentene.
Ma is szánj meg Te engem,
Hallgasd meg esdeklésem!

Ti emberek, meddig gyalázzátok ti azt,
Mi bennem jó, s dicsőséget fakaszt?!
Haszontalanságot miért szerettek?
Hazugságot miért kerestek?

Hát tudjátok meg: választott vagyok,
Az Úr szentsége rám ragyog,
Meghallgat, ha imádkozok.

Harag ha bánt, azzal ne vétsetek,
Nyugvóra térten, szívetekkel szólva
Lecsendesedjétek.

Áldozatok szent, igaz áldozattal,
S az Úrban bizzatok!
Sokan mondják, hogy jobb időket
Ki ad már látnotok?!

Hozd fel reánk arcod fényét, Uram
Nagyobb öröm, mi így szívünkbe forr,
Mint hogyha bő a búza, jó a bor.

Igy békén nyugszom meg, ha elpihentem,
Mert Te, Uram, a hívő bizodalomban
Abban nyugtass meg engem.

5.

Szavaimra, óh Uram, Te figyelmezz,
Értsd meg az én sóhajom.
Kialtó szóm halld meg, Uram, Királyom,
Mert Hozzád imádkozom.

Korán hallgasd meg a szómat, Istenem.
Korán reggel jövök én is, szívem Hozzád emelem.
Nem az vagy te, ki örömmel nézd a rosszat,
Színed előtt gonosz sohasem lakozhat.
A kevélyek sem állhatnak meg előtted.
Mert a bűnök emberét Te meggyűlölted.
Elveszted, kik hazugságot szólnak másra,
A vérengzőt, s álnokot az Úr utálja.

De engem nagy kegyed bevisz a szentélybe,
Leborulok ott előtted, Téged félve.

Vezess, Uram, igazságban mindig engem,
Utadra igazgass, mert
Nagyon sok az ellenségem.

Nincs szájukban egyenesség, lelkük romlott,
Nyitott sir a torkuk, bárha sima nyelvük
Hízkelkedő szót is mondott.

Kárhoztasd, nagy Isten őket terveikkel,
Sok bűnikért őket vesd el,
Mert a bűnös Ellened kel.

Örvendjenek mindazok, kik Benned bíznak,
Zengjenek most, s mindörökké vig éneket,
Órúljenek, mert megvéded,
Kik szeretik a Te neved.

Mert Uram, az igazat Te mind megáldod,
Mint védő pajzs, úgy övezi
Őket körül nagy jószágod.

6.

Óh ne feddj meg, Uram, haragodban!
Ne büntess, ha szent heved fellobban!
Könyörülj meg, nézz meg, mivé lettem!
Ellankadtam. Jer, gyógyíts meg engem!

Összetörve csontom, testem-lelkem.
És Te hol vagy? Kegyelmed, hol leljem?
Meddig késelek? Térj vissza már hozzám!
Mentsd meg lelkem, segítséged hozd rám!

A halálban, ki emleget Téged?
Elveszttemben semmi dicsőséged.

Elfáradtam a sok sóhajításban,
Éjeimben csak könnyhullatás van,
Fekvőhelyem uszik könyben_áztan.

Szemem könnyes, sűrű rajt' a fátyol,
Mevénhedtem a nyomorúságtól.

Tavozzatok bünözők már mind ti!
Siralmat Isten megtekinti.
Könyörgésem az Úr meghallgatja,
Imádságom szívesen fogadja.

Megszégyentül minden ellenségem,
Összetörtén hátrál immár, aki bántott éngem.

143.

Uram, halldard meg hő imámat,
Figyeld meg esdeklésemet!
Igazvold s nagy hűséged szerint
Hallgass meg kérlek engemet!

Ne szállj Te perbe szolgáladdal, ne szállj!
Mert egy sem lesz, igaznak kít találj.

Azt nézd inkább: ellenség üldözött,
Földig tiporva éltemet,
Sötétbe úz, halál honába
Gondolja, hogy tán eltemet.

Csüggedt, leverít ezért vagyok,
A szívem-lelkem háborog...
De a rég mult időkre gondolok,
Mit ott munkáltál, nagy dolog.

Kezed munkáiról elmélkedem,
Hozzád terjesztem én is két kezem,
Mint a szomjas föld, úgy epedezem.

Siess, hallgass meg, jó Uram, jövel!
A lelkem vész, ha nem leszel közel.

Ne rejtse el tőlem arcomat,
Ne légyek, mint ki halni készül,
Mert csak a sír, mi nyugtot ad.

Még jó korán éreztesd nagy kegyelmed,
Bizalmam Benned helyezém!
Hol járjak, óh mutasd az utat,
Lelkem Hozzád emeltem én.
Ellenségemtől tégy engem szabaddá,
Hozzád menekszem én.

Taníts meg teljesíteni, mit Te kívánsz,
Mert Istenem vagy énnekem,
Jó Lelked, add, vezessen engem
Már sima földeken.

Nevedre kérlek Istenem,
Éltess, hogy újra éljek!
Nyomorból lelkem mentse Te ki,
Igazságra kérlek.
Kegyelmedben Te rontsd meg ellenségem,
Veszítsd el, kik szorongatnak ma éngem;
Szolgállak, míg csak élek.

Azért kívántam ezekkel a nyilvánosság elé lépni, mert szeretném, hogy mások is foglalkozzanak hasonlóképpen a zsoltárokkal. Nagy nyereségnek tartanám, ha arravalóbb lantokon hangoznának fel a zsoltárok. Ki merné azt mondani, hogy mind a 150 az ő munkája, alatt nyeri meg magyar nyelvünkön a legnekivalóbb formát? Egyik szerzőtől egyik, másiktól másik lesz sikerültebb, fog közelebb állani az eredetihez és lesz hívebb kifejezője annak, amit vallásos lelkünk a szent költészetben talált.

Ha majd minden zsoltár megtalálta így hivatott fordítóját, akkor elvégeztük felét a ránk

váró nagy munkának. Akkor következik majd a másik nem kisebb fele: jöjjenek az istenáldotta zeneköltők és adják meg a mai zeneköltészet magaslatán álló, népünk szívéből fakadó, oda mindig elérő dallamokat, melyekkel e fordítások eleven erőkké legyenek és a lelkek építését munkálják.

Mert azt senki sem mondhatja, hogy a XVI. század dallamaiban a zsoltárok elérték azt a felülmulthatatlan magaslatot, melynél tovább emelkedniük nem lehet. Megkapták azt a megjelenési formát, melynél tökéletesebb nincs számukra, hogy a lelkekhez jussanak. Amily kétségtelen tény, hogy e dallamok közül néhány multhatatlan becsű szent örökség, épp oly bizonyos, hogy jelentékeny részük már is elévült, csak történelmi emlék.

Hogy énekelte az ó-szövetség népe a zsoltárokat, ma már megfelelni erre a kérdésre nem tudunk. A zsoltárok eredeti szövegében előforduló megjegyzések, utalások arra mutatnak, hogy nagy hozzákészüléssel és változatossággal. A zsoltárok költői szerkezete is arról tanuskodik, hogy az előadásnál nemcsak szóló ének és kar, hanem énekkarok is váltakoztak egymással. A gondolat-rítmus, a párhuzamok által kialakuló versszakok sem egyenlők, hanem eléggé változók.

A keresztyén ókor úgy keleten, mint nyugaton szintén megalkotta a maga sajátos éneklési módját. Ez középen állt az egyszerű recitáló előadás és a mai ének között. A nyugati egyházban fennmaradt recitativ dallam-menet három modulációt ismer, a kezdését, a közép éneklési módját és a bevezetését. Ezeket a szöveghez mérve és a szöveget ezekbe beosztva, megtalálták nemcsak a különböző hosszúságú verssorok, hanem egészen prózai szövegnek éneklési módját is.

E sajátos recitativ éneklési módból — mely aránylag rövid idő alatt elég terjedelmes szöveg előadását engedi meg — sokat megtartott máig a római katolikus egyház, különösen éppen a zsoltárok éneklésénél. Sokba új változatokat hozott az idő és a kor ízlése, az eredeti éneklési mód megtartásával.

Nagy kár és nagy veszteség volna, ha a reformáció ezeket teljesen feledné, vagy egyenesen római katolikus örökségnek fogná fel és engedné oda, meg sem próbálva a mieinknek is épülésére használni.

Az eredetihez tartalomban is jobban simuló fordítások — amit közkedveltek lesznek — zeneköltőinket is indítják majd megfelelő dallamok összeállítására, kellő előadási mód megtalálására, hogy a zsoltárok újra egészen azok lehessenek istentiszteletünkben is, vallásos életünk más mezején is, mint voltak az ó-szövetség népénél és a keresztyén ókor napjaiban.

Liturgiánknak ez volna igazi újjászületése, melyre főképpen az igehirdetést nélkülözö délitáni istentisztelet volna ráutalva. De megteremné

e munka a maga áldott gyümölcsét a lelki életre nézve a templomon kívüli használatban is.

Ha egyházi költőink és zeneszerzőink foglal koznak e gondolattal, akkor e kis munka célját

elérte, mert a Lélek, ki egyházi életünket vezérli és betölti, velünk lesz, hogy elvégezhessük és jól végezhessük, amihez kezdtünk.

Dr. Tóth Lajos.

A magyarországi ifjúsági keresztyén munkákról.

Nem részletes ismertetést, hanem csak rövid képet szeretnék itt adni azokról az ifjúsági munkákról, amelyek most Magyarországon — főképen a református ifjúság között — folynak. Az sem biztos, hogy ez a kép teljesen megfelel a valóságnak, mert csak pillanatfelvétel, amely nem mindig találó.

Augusztus hó folyamán alkalmat adott nekem Isten arra, hogy először a Budapesten folyó IKE-munkával (ott KIE nek hívják, de már csak a magunk kifejezésével élek), majd az SDG (Soli Deo Gloria) mozgalom és az IKE egy-egy konferenciájával megismerkedjem. A budapesti IKE egyúttal az egész mozgalom központi szerve is.

Két dolog lepi meg e munkákkal kapcsolatban legelőször az embert. Az egyik az, hogy Egyházunkkal való kapcsolatuk sokkal lazább, mint a mi munkánké; a másik, hogy a munka nem egységes és nem közös: a különböző mozgalmak nem egymás mellett, hanem egymástól függetlenül, sőt sokszor talán egymással szemben végzik munkájukat. Az IKE például leginkább iparos-kereskedő és földműves-ifjak között dolgozik, míg a diákságot az SDG sajátítja ki magának. Az egyetemi hallgatónak egy része az SDG-hez, másik része a MEKDSZ-hez (Magyar Evangéliumi Keresztyén Diákszövetség) tartozik, amelyek között szintén nem sok közösség van. A vezetőség kölcsönösen bizalmatlan egymás iránt (tisztelet a kivételnek) és még bizalmatlanabb azok iránt, akik ugyan evangéliumi munkát végeznek, de nem egyik, vagy másik egyesületen belül.

Ez az egyenetlenség azonban, amely ellen egyes vezetők éppen most vették fel a küzdelmet, nem akadályozza meg Isten Lelkének munkálkodását az egyesületekben és mozgalmakban. A budapesti IKE nek — illetve az IKE-mozgalomnak — például kétemeletes nagy háza van, amelyet minden államsegély, vagy külföldi segítség nélkül, kölcsön-pénzen vettek meg. Van ebben a központi IKE-házban étterem, turista- és cserkész-szálló, iparos-otthon, kiadó lakás, meg természetesen olvasó-, előadóterem, iroda stb. Idén őszel fizetik ki az utolsó részletét ennek a hittel és imádsággal megszerzett áldott otthonnak, amelyhez hasonló nekünk is olyan régóta szükségünk volna.

Inkább a belső munkáról szeretnék ugyan szólni, azt azonban megemlíthetem, hogy a magyarországi IKE-mozgalomnak, amely immár 53 éve működik, 1935-ben 14.395 nyilvántartott

tagja volt, amely számhoz még 2500 serdülő- és cserkésztag adható hozzá. Különösen 1925 óta terjeszkedik a mozgalom, amelynek rendes tagja ott csak 17 évet betöltött ifjú lehet.

Úgy az IKE-nek, mint az SDG nek önálló táborhelye van, amelyeken egész nyáron konferenciák folynak. Mindkét tábor igen jó helyen fekszik: az IKE é a Duna egyik szigetén, Dunavecse község mellett, az SDG-é pedig a Balatonszárszón.

Utazásom időrendjében akarok megemlékezni tapasztalataimról, ezért az SDG-tábornál kezdem. Nagy, hosszú telek pár lépésre a Balatontól, azzal párhuzamosan. Irodán, egy oldalon nyitott előadóhelyiségén (és étkezőn) kívül két nagy ház, egy kórház és egy régi barakk van benne. A házakban, barakkban kis helyen sok ágy, kétsorban egymás felett. Külön fürdőhely a csodálatos Balaton-parton. Csónak. Játsszótér.

Faluvezető konferencián vettem részt. Előadók hol voltak, hol nem voltak. A konferencia két érdekessége: együtt vannak rajta SDG és IKE-vezetők és tagok; lányok is vannak, de légmentesen lezárva. A megbeszéléseken látni lehet őket, de hallani akkor sem.

Bibliaóra, előadás megbeszéléssel, táborfűz ott is a külső keret. Ha nincs előadó, egyes csoportok vezetői számolnak be munkáikról, kérdéseikről. Sok éneket is tanulunk többkevesebb sikerrel. (A magyarországi énekeskönyvvel sok bajunk volt: ha nem a szövege, feltétlenül a dallama volt más legismertebb zsoltárainknak és énekeinknek.) A nálunk is ismerős külső és belső nehézségek mellett mindegyre előkerül a három nagy probléma: a zsidókérdés, a földbirtokreform és a svábság. E nagy és megoldatlan kérdésekben az evangéliumi alapon álló ifjúság nem a nagy jobboldali, vagy baloldali szólamok hangoztatásában, hanem a komoly munkában keresi a megoldást.

Nagy súlyt helyeznek a falusi fiúk beszámolójára, kérdéseire is. Ismétetlen felmerül az óhaj: a nyomoruságos helyzetű falu új, Krisztussal jövő vezetőket vár.

Dunavecse mellett motorcsónak vár, hogy átvigyen a szigeti IKE-táborba. A csónak is az övék, büszkéek is rá.

Dunavecse község tulajdona a sziget. Súlyos pénzekért bérbe akarta venni egy társaság, hogy játéktermeket állítson fel rajta. A község, hogy a kísértéstől megmeneküljön, odaadta a

sziget közepét évi egy pengő bérért az IKE-nek. Gyönyörű fekvésű fás tisztáson állnak most a méhkas-szerű gerendaházak. Nyolc ember: egy kis család lakhat egy-egyben. Együttal bibliaköri csoportok is. — Sportpálya, csónak, fürdőhely és — sok-sok szűnyog egészítik ki a felszerelést, meg egy konyhával ellátott előadó- és étkezőhelyiség.

A vezetőképző konferencián, melyen résztvettem, alig volt szűnyog. A nagy hideg és állandó eső verték le őket. Minket nem: takaróba burkolva hallgattuk délelőttönként Prosch úrnak, a genfi IKÉ-központ titkáranak igen értékes előadásait, délután a résztvevők kérdéseinek felvetését és megbeszélését.

Prosch úr az IKE lényegéről, lelki erőforrásairól, gondolkodásneveléséről, testneveléséről, életkorhatáraitól és családdal, egyházzal és néppel való összefüggéseiről tartott változatos, érdekes és mély előadásokat, melyek remélhetőleg nyomtatásban is meg fognak jelenni. Fiatalos tüze, találó illusztrációi és megkapó bizonyágtételei mindenkit megragadtak.

A délutáni megbeszélések így folytak le: Minden, a vezető-képző héten megjelenő tag leírta kérdéseit és beadta Pógyor István nemzetli titkárhoz. A kérdéseket csoportosítva, egymás után olvasták fel minden bevezetés nélkül

s minden egyes kérdést megbeszélés kövelett. Sok érdekes és értékes dolog derül így ki, de ennek a módszernek is van hátránya elég: sokszor szétcsapongó, megoldást nem adó lesz a beszélgetés, máskor csak pár embert érdekel. Az irányítástól igen sok függ. A kérdések ilyenek voltak: Hogyan kerülhetjük el azt, hogy összefüggéseink unalmasakká váljanak? Mit nevezünk teljes (100% os) keresztyénségnek egy ifjú életében? Tehet-e az IKE valamit a protekció (vadelőny) rendszer ellen? Milyen kapcsolatban legyenek egymással az IKE-csoportok? A szórakozás helye a keresztyén életben? Műkedvelői előadások? IKE-nap legyen-e, mikor? (Határozat: novemberi imahét utáni vasárnap) stb. Időnkint csoportbeszámolóik is voltak.

Egészeben véve örömmel láttuk, hogy komoly és dolgozni akaró ifjúság keresi saját élete és a nép élete számára a megoldást ezeken a konferenciákon. Az Ige fényébe állítják életüket és kérdéseiket: ezért megoldásaikban és munkairányukban igen sok rokonvonást láttunk. Túlzó elgondolásoknak, nagyhangú jel-szavaknak sem helye, sem talaja nincsen ezekben a munkákban: a szavak súlyát az élet adja meg.

Sipos Géza.

Külmissziói konferenciánk előtt.

Egyházkerületünk hivatalos lapjának legújabb száma közli a szeptember hó 25. 26. napjain Kolozsvárt rendezendő külmissziói konferencia részletes programját, püspökünk ez alkalommal kiadott pásztorlevelét és felhívását abban az irányban, hogy mindenik gyülekezet tartson külmissziói vasárnapot szeptember 25 én. Egyházkerületi iratterjesztésünk külön kis füzet kiadásával siet a nap jelentőségének kiemelésére. Kolozsvári gyülekezetünkben megkezdődött az előkészítés lázas munkája. Úgy érezzük, hogy a külmisszió ügyét szívükön viselő egyének és gyülekezetek lelkét is őszinte vágy hatja át, hogy egyházkerületünk központjának ennyi intézkedése után ez a kétnapos konferencia és az azzal kapcsolatos gyülekezetenkénti külmissziós vasárnap minél több áldást hozzon.

Nem szabad elfelednünk, hogy az egyháznak lényegbevágó munkája a külmisszió szolgálata, ahhoz hogy egy közösség valóban teljes igénytű egyház legyen, feltétlenül hozzátartozik a külmisszió munkájában való részvétel. Azért kell ezt az alkalmat minden lelkipásztornak és gyülekezetnek megragadnia, hogy azon keresztül mélysegesen rá tudjunk döbbsenni arra, hogy mit jelent igazán az egyházban élni. Ma annyiszor panaszojzuk, hogy az egyház nem tud igazi, lényege szerinti egyház lenni, annyi olyan feladatot kell vállalnia, amely bizonyos tekintet-

ben távol áll igazi hivatásától. Ime most egy alkalom, amikor egész egyházi közösségünk döntő módon vehet részt egy olyan munkában, amely igazán egyházi munka és igazán következik az egyház lényegéből. A misszió munkáján keresztül lehet a legvilágosabban meglátni, hogy az egyház minden munkája csakis a Krisztus engesztelő áldozatáért való hálaáldozat lehet. Sajnos, annyira beférkőzött egyházi életünkbe is az az anyagiás gondolkodás, amely szerint jobb kapni, mint adni, hogy egyre inkább háttérbe szorul az áldozathozatal jelentősége. A külmissziói munkáért hozott áldozat az igazi fokmérője annak, hogy mennyiben él bennünk valóban a Krisztus áldozatának lelke. A keresztyén élet és munka minden esetben a legszemélyibb állásfoglalást követeli meg azoktól, akik keresztyén módra akarnak élni. A külmisszió munkáján keresztül Isten személyes állásfoglalásra késztet. A külmisszió irányában megnyilatkozó lelkületünk mutatja, hogy mennyiben számoltunk le személyesen is Krisztus követelésével?

Ilyen áldások származnak azokra nézve, akik komolyan veszik az egyház külmissziói munkára való elkötelezését. A külmisszió szolgálata ilyen gyümölcsöket terem azokban, akik azt komolyan veszik.

Ezek mellett az áldások mellett a külmisszió

sziói munka haladása tekintetében is sokat várunk ettől a konferenciától. Ennek a konferenciánknak el kell érlyftenie és meg kell termékenyftenie a külmisziói iránti áldozathozatalunkat. Emellett azonban itt kell megállapftani annak a módját is, hogy miképpen történjék az áldozatos szivből fakadó adományok begyűjtése. A mai helyzet az, hogy nagyon sok miszióért égő lélek nem tudja, hogy miképpen gyűjtse össze és küldje be adományait? A központilag irányftott perselyakció helyébe valami új módot kell megtalálnunk. Ennek a módnak szervesen kell ráépülnie a gyülekezetek munkarendjére. Ezen a ponton is látjuk, hogy a külmiszió ügyét minél teljesebben kell az itthoni gyülekezetek ügyévé tennünk. A külmiszió munkájának egyháziasítása ennek a szempontnak érvényesítését minden további nélkül magában foglalja. A konferencia programjában külön megbeszélés van annak meg tárgyalására beiktatva, hogy miképpen lehet a miszió munkáját gyülekezeti munkává tenni? Valóban itt is van már az ideje annak, hogy ezzel a kérdéssel döntő módon leszámoljunk. Babos Sándor előtt egyre nagyobb és nagyobb munkakörök nyílnak meg Mandzsuriában, az ottani miszió munkája a súlyos keleti politikai helyzet ellenére is győzelmesen halad előre. Félve kell feltennünk a kérdést, hogy az ottani munka haladásával és az ottani körülmények súlyosabbá válásával párhuzamosan halad-e a mi felelősségünk erősödése? Vannak jelek, amelyek arra mutatnak, hogy főleg a munka szervezetlensége miatt nem lehet a miszió érdekében megmozduló jószándékot kellő erővel munkába állítani. Ezt a munkát is meg kell szabadftani attól a természetes emberi romantikától, amellyel sokan kísérik, meg kell mutatnunk, hogy ez a munka sem más, mint az egyház bármelyik más igehirdetői munkája. Ha maga a munka nem tudja ezt a romantikus ködöt eloszlatni, akkor nagyon szomorúan kell majd meglátnunk, hogy azok, akik más úton törnek szét ezt a romantikus burkot, előbb-utóbb kiábrándulnak a miszió szolgálatából. A konferencia programja is elárulja, hogy ezen a konferencián ezzel a kérdéssel is le akarunk számolni.

Mi azt szeretnénk, hogy szeptember 25-én egyházunknak egyetlen olyan gyülekezete sem lenne, ahol a külmiszió munkájáról meg ne emlékeznének, azt szeretnénk, ha ezen a napon sok-sok szivben ébredne fel és erősödne meg a miszió iránti igazi felelősség, mert ez annak lenne a jele, hogy az illető lélekben az Urnak Lelke munkálkodott.

Szénior.

Szomorúan jelentjük, hogy Szőcs Endre, szederjei lelkész és felesége Sipos Erzsébet három hetes Péter-Almos nevű kis fiát az Ur hazaszóftotta. A születés és halál között oly kevés volt az idő, hogy az örömet és szomorúságot együtt kellett jelentenünk. Az Ur adjon bőséges vigasztalást a gyászoló szülőknak.

Időszerű Üzenetek,

melyeket egy vidéki lelkipásztor küldött saját híveinek s küld lapunkon keresztül minden olvasónak.

Központi intézkedésekkel egy gyülekezetet felébbresztetni és megtartani nem lehet. Meg kell szabadftani egyházi vezető embereinket attól a hamis felfogástól, hogy a gyülekezetek megerősítését az u. n. „központtól“ várják, ha pedig a gyülekezetekben ba támad, a központot tegyék érte felelőssé. Az evangélium életterejének a helyi gyülekezetekben kell élni és hatni. Hibáztatjuk azt a felfogást és azt a rendszerré váló gyakorlatot, hogy az egyház kormányzati szerveitől többet várnak, mint amennyit nekik végezniök lehet és szabad, mert ezzel a gyakorlattal odajutunk, hogy a központi kormányzati szerveink előbb-utóbb *tehetetlenekké*, a helyi gyülekezetek pedig *tétlenekké* válnak. Őszinte lélekkel ajánljuk, hogy radikális türelmetlenségével forduljon *egészen a saját gyülekezete állapotára felé* s meg fogja látni, hogy a szolgálni akaró lélek a munka lehetőségének új útjait teremti meg. Adott tanácsunk a kérdezőnek s vele egy sorsban küzdő gyülekezeti munkásnak szól, egyáltalán nem szántuk védőbeszédnek kormányzati szerveink érdekében.

Pályakereső . . . Jóslása lehet, hogy bekövetkezik. Az érettségi eredmények jobbak, többen fognak a lelkészi pálya iránt érdeklődni és a felé tájékozódni. Óva intjük azonban, hogy a lelkészi pályát ne nézze csupán egy „pályának“ a többi között, mely ma aránylag biztosabb elhelyezkedést nyújt bármelyiknél. Kérjük, olvassa el a Szentírásból Máté ev. 10. részét s megtudja e felszentelő prédikációból; mit jelent lelkipásztornak lenni. Ma egyre jobban kényyszerülünk az evangéliumi állapotok felé: a lelkipásztor munkamezeje göröngyös ugar, gyülekezete: „Izrael házának eltévelyedett juhái“, az erszényben nincs sem arany, sem ezüst, sem rézpénz, kopott a ruha és a sarú s nem tartják méltónak a munkást az ő táplálékára. Sőt e helyett olyan az élet, mint juhoké a farkasok között és így tovább, amint Krisztus mondja tanítványainak. Tessék csak elolvassni. Ha mindezek után e megbizatas keresztjét vállalja és gyermekét avval megterhelni nem sajnálja, akkor nyugodt lélekkel küldheti őt a theológiára. Bizonyára felveszik őt s hisszük, hogy Krisztus is bejegyzi tanítványai sorába.

Ha azonban fia kényeskedik, finnyáskodik és úrfiskodik s népvézéri Eldorádot vár a papi pályától, akkor ne vegye rossz néven, ha arra kérjük: beszélje le őt e pálya választásáról. Sok keserősége lenne az életben neki és sok hátramaradása Isten gyülekezetének. Hangsúlyozzuk: ma olyan lelkipásztorokra van szükség, akik az önfeláldozásnak és az igénytelenségnek, amellet a felkészültségnek és az életrealitáság végső próbáját is kiállják. E mértékkel mérje meg kedves fiát!

Presbíter Úr! . . . A gyülekezet megújulásában a földi tényezők közül legelső szerep a presbíteriumé. Ahol a presbíterium elveszti a hívek előtt a tekintélyét, ott a gyülekezeti munka rosszul, sok háborúság és bosszankodás között folyik. Nem akarunk most a presbíter hivatásáról értekezni, mert nem ezt várja tőlünk. Konkrét kérdésre kell felelnünk. Engedje meg, hogy kérdését újra fogalmazzuk: Szabad-e önnek felhábo-

rodnia miatt, hogy nem fizetvén meg egyházi adóját és kimaradván a választói névjegyzékből, presbiteri megbizatos idejének letelte előtt kitétték a presbiteriumból? Feleletünk: Ha nem háborodott fel kötelessége teljesítésének elmulasztásán, nem szabad zokon essék a jogai gyakorlásában ért korlátozás. Ön nagyon jól tudja, hogy az az egyháztagnak, aki a választói névjegyzékben nincs benne, szavazó- és választójogát nem gyakorolhatja. Vajjon milyen egyházi erkölcs volna, hogy amitől eltiltjuk az egyszerű egyháztagot, azt elnézzük egy presbiternek. Ha arra hivatkozik, hogy a szomszéd gyülekezetben nem érvényesítették ilyen szigorúan a törvény előírását, mint az Önében és az Ön esetében, ez Önnek egyáltalán nem szolgálhat segítségül; egész biztosan az a szomszéd gyülekezet is a saját romlásán és presbiterének közönbösségén fog majd ébredezni és kezdi majd el a törvény végrehajtását.

Vélt jogfosztása feletti kesergés helyett mi azt ajánljuk, ha eddig nem tette volna, igyekezzék azonnal eleget tenni kötelességének és mélyen titkolja el, hogy sértettnek érzi magát.

„Új Egyházi Törvényt . . .“ Ez az Ön óhajának csattanója. Megnyugtató, hogy az új E. T. készülében van és nem az egyházi kormányzaton mulik, hogy még nem készült el.

Ennél több mondanivalónk is van azonban az Ön számára. Felháborodása a lelkeszi állások betöltése körül egyre gyakrabban előforduló visszaélések miatt van. Mi sem tagadjuk, hogy nincsenek visszaélések. Ön azt állítja, hogy e helyzetben csak új lelkeszválasztási törvénnyel lehet segíteni s azt is kifejezi, hogy szívesen kivenné a választójogot a gyülekezetek kezéből és püspöki kinevezéssel töltené be az állásokat.

Nem értünk Önnel egyet. *Nem új törvény, hanem megújult lélek kell.* Abból a tényből, hogy egyes gyülekezetek a joggal nem élnek, hanem visszaélnék, nem az következik, hogy a lelkeszválasztás jogától őket fosztjuk, hanem úgy kell nevelni őket, hogy a *joggal helyesen élni tudjanak.* Református egyházunkban u. n. „gyülekezeti elv“ érvényesül, ami azt jelenti, hogy úgy az egyházkormányzásban, mint vezetésben, törvényhozásban minden jog a gyülekezeté, vagy a gyülekezetek által választott kormányzati szerveké. A felülről való egyeduralmi törekvés a mai politikai rendszer divatos utánzása; ennek azonban az egyházban nem szabad érvényesülni. Ami nem helyes, abból még átmenetileg sem szabad rendszert csinálni.

Fontosnak tartjuk továbbá megemlíteni, hogy a legjobb törvény is csak akkor ér valamit, ha végrehajtják. A régiek ezt így mondták: „*lex sine executione est campana sine pistillo.*“ Vagyis: A törvénynek, ha nincs teljesítője, annyit ér, mint harang, melynek nincs ütője. Mai lelkeszválasztási törvényeinknek szigorú és gyors végrehajtásáról kell az arra hivatottaknak gondoskodniok és merjünk hinni, hogy a visszaélések tekintélyes része eltűnik. Ha akár a gyülekezetet, akár egyik-másik választandó, akár valamely külső érdek kedvéért a törvény előírásából engedelményeket teszünk, az állások betöltését húzzuk-halasztjuk, akkor keletkeznek a visszaélések. *Egyesgyedűl Isten gyülekezetének érdekét tekintve kell a törvényt erélyesen alkalmazni* s mindjárt nem lesz annyi panasz. Első és legfontosabb követelménynek a mai törvény és törvényes rendelkezések *szigorú* betartását tartjuk. Gyülekezeti tag, presbiterium, lelkesz, esperes, egyházmegye, egyházkerület, mindenik az illetékességébe tartozó követelményeknek pontosan tegyen eleget s mikor mindenki hozzászokik, hogy a törvény alól sem kibujni, előtte sem megszökni nem lehet, mindjárt megapad a törvénytelen mesterkedésekkel való kísérletezés. Legyen hát Ön *a saját helyén* öre a törvényességnek . . ., öre a hivatali illetékességébe utalt törvényeknek . . .

KÉZ A KÉZBEN

Az Ifjúsági Keresztyén Egylet Szénior Osztályának rovata.

Rovatvezető: László Dezső.

Nyári lelkiyakorlatainkról.

Mind a mezőkapusi, mind a székelyföldvári ifjúsági lelkiyakorlatokon számosan vettek részt a széniorok is. Olyan öröm volt ezeken a lelki találkozásokon számba venni, hogyha külsőleg szomorú is a Sz. O. mozgalmi képe, annál öntudatosabban mélyül el a tagokban az igazi szénior-gondolat: Isten dicsőségének és a testvéreknek hűséges szolgálata. A megelőző találkozások óta eltelt csendben mindenkinek *leegyszerűsödött a gondolkodása és életstílusa.* Csodálatos összhangban vallotta mindenki, hogy a szélesség helyett a mélységben, az általános helyett a személyiben kell az élet igazi útját járni. Mint egy program alakult ki az a gondolat, hogy mások felszines, *alaptalan bírágatása helyett a saját hivatásunk* hűséges betöltésére kell törekedni. Ne azon sopánkodjunk, hogy *általában* milyen kevés munka folyik az egyházban, hanem afelett sirjunk, hogy *mi magunk* milyen felelőtlenül és lustán dolgozunk saját gyülekezetünkben. Senkinek sincs joga más bírálat tárgyává tenni, ha saját hivatását hiba nélkül nem tudja betölteni. Az egyházi élet kérdéseiről nem valamely légüres tér általánosságában, hanem saját gyülekezetemmel való kapcsolatában kell beszélnem. A keresztyén ember számára az egyház valóságát mindenekelőtt *saját gyülekezete* jelenti. Többször hallottuk az önvádat: nagyon jó kritikusok, de *rossz, fel nem készült és felelőtlenül vezetők vagyunk.* Egyre több ponton kell látnunk, hogy azoknak a felelős hivataloknak a betöltéséhez, amelyekre elhivatunk s amelyek a haladó idővel egyre nagyobb számmal nyílnak meg a széniorok előtt, nem elég a mások felé irányított bíráló magatartás. Nekünk meg kell állapítanunk a *magunk pozitív programját*, hogy alkalmas vezetők tudjunk lenni. Hányszor kellett megvallanunk, hogy *saját személyes sérelmünket kiját-szottuk az Istenországát ért sérelemmé;* a tudatlanságunk miatt jogosan ránk mért büntetéseket hányszor nézzük úgy, mint a Krisztus kereszthordozásában való részvételeit. Ez a nyár sok olyan tagban, aki lelkiyakorlatainkon résztvett, megérlette azt a gondolatot, hogy nem szabad addig a közélet egyes kérdéseiben *szubjektív véleményt* alkotni, amíg a szóbanforgó kérdés *objektív tényeit* és vonatkozásait egészen személytelenül meg nem vizsgáltuk.

Ha Isten segít, akkor ezek a gondolatok még világosabb megfogalmazást fognak nyerni az özsze tervezett nagy széniori lelkiálalkozáson.

Borbáth Dániel nemsokára nyomdába adja az 1939. évre szóló bibliaolvasó naptárt. Az „Itt az Isten köztünk“ c. könyv, ill. naptár ebben az esztendőben is közkeveltségnek örvendett. Már most vegyük számba, hogy az új évre szóló kalauzból hány példányra lesz szükség gyülekezetünkben.

A közeljövőben megjelenik *Dávid Gyula*, székelyudvarhelyi lelkesz szerkesztésében a *Kátlvin-kommentár* első kötete, amelyet *Szabó András* ny. koll. igazgató fordított. A korszakalkotó kezdeményezést a legnagyobb örömmel fogadja a Sz. O. is. Meg vagyunk győződve, hogy a rövidesen megérkező előfizetési ivekkel a széniorok lényegesen megkönnyítik a munka terjesztését. Ennek a vállalatnak a támogatása minden széniorok elsősorú kötelessége.

KERESZTYÉN KRITIKA

Túltengő önértzet és hiányos tárgyilagosság.

Egyáltalán nem csodálkozhatunk azon, hogy a világháború után felnőt és közéleti munkába állott fiatalságban jókora adag túltengő önértzettel, szubjektívizmussal és a tárgyilagosság bizonyos hiányával kell találkozunk. Ennek a nemzedéknek nagyon is az elevenébe vágott mindaz, ami körülötte történt, ennek a nemzedéknek önkéntelenül is mások kegyetlen bírójává és az egész élet közvádójává kellett lennie. Olyan volt a körülötte kialakult élet, hogy azzal szemben másképpen nem hathatott vissza. Ezzel a nemzedékkel kapcsolatban nem az volt a legnagyobb hiba, hogy ebből a fentérintett lelkiállapotból indult el, hanem az, hogy ebben a lelkiállapotban sok tekintetben akkor is megmaradt, amikor abból rég ki kellett volna már jutnia. Saját magunk életének, életérdekének fokozott látása, mások hibáinak magunkkal szembe való állítása jó elindulás az életben, ha sajátmagunkon keresztül mások életébe kapcsolódunk bele, ha saját érdekeinken keresztül a közösségek érdekeinek szolgálatáig jutunk el. Nagyon egészséges dolog a bátor és merész kritika, ha azzal előkészítjük és bevezetjük azt a teljesebb munkát, amelynek képe az eltakarítandó romokon túl hívogat bennünket.

Már ennek a lapnak a hasábjain is volt szó arról, hogy a világháború utáni nemzedéket fenyegeti az a veszedelem, hogy megmarad abban a magatartásban, amelyből elindult és így nem tudja learatni azt a gazdag termést, amelynek ígérését magában hordja. Ennek a nemzedéknek két fontos lépést kell megtennie: meg kell szabadulnia önmaga egyéni életének túlzottan szubjektív szemléletétől és el kell jutnia arra az objektív szemléletre, amely nélkül a közéletben szolgálni nem lehet. Ha csak az elmúlt nyárra gondolok is, néhány olyan testvéri beszélgetés jut eszembe, amelyek során a mellőztetést és sértést hordozó testvér előtt be kellett bizonyítanom, hogy a mellőzőkön és sértőkön kívüli objektív okai voltak azoknak a jelenségeknek, amelyekben ő szándékos és személyével szembeni mellőzést és sértést látott. Mennyi győtrődéstől szabadultak volna meg az illetők, ha jobban ismerték volna a közösségi élet szabályait és törvényeit, ha kevesebb kritikával és több bizalommal mertek volna azokra nézni, akikre Isten sorsuk intézését bizta.

Szubjektivitásunk túltengése és objektivitásunk hiánya látszik abban a jelenségben is, hogy mi, akik másoknak olyan könyörtelen kritikusat vagyunk, a legkisebb kritikát sem tűrjük a magunk dolgait és munkáit illetően. Legszívesebben a más munkájáról, felelősségéről és hűségéről szoktuk a hiányokat megállapítani és szélteben-hosszában elemlegetni, a magunk

életét, felelősségét és munkáját azonban minden mérték alól szívesen kivesszük.

Ezzel rokon az a jelenség is, amikor a személyt nem tudjuk megkülönböztetni és szétválasztani a hivataltól és az üggyől. Ez a betegségünk két esetben szokott a legkirívóbb lenni. Habzó szájjal ócsároljuk azokat, akik hivatali minőségükben felettük vannak, személyükben sértjük és gyalázzuk őket, de nem vesszük magunknak a fáradtságot, hogy objektíve is utána nézzünk annak a helyzetnek, amelyben az illető él, azoknak a tőle független külső kényszereknek, amelyeknek a hatása alatt a saját keresztyét hordozva, másokért cselekednie kell. Alig tudjuk áttekinteni a magunk szűk hivatalának rövidsugarú körét, de egy pillanat alatt eltéljük az ezerszer nehezebb helyen szolgáló feletteseink munkáját. Másfelől nem tudunk különbséget tenni a hivatal és hivatalnok között. Személyes bántásainkat átjatszodjuk az általunk képviselt ügy elleni merényletnek, a minket ért támadásokra úgy nézünk, mint amelyek az általunk vezetett munkák ellen irányulnak. Nem merünk a közéleti gépezetben felmerülő nehézségek ellen objektíve, közéleti módon küzdeni, arra nincsen bátorságunk, hogy a nyilvános és felelősségteljes vitát és az abban való esetleges legyőzetést vállaljuk, ehelyett hátmegetti bizalmas beszélgetésekben vezetjük le tehetetlen dühünk szennyes árjait.

Németh László és Makkai Sándor több alkalommal jellemezték ezt a lelki állapotot, amelyet fentebb próbáltam vázolni. Nekünk ezzel a betegséggel, mint a sajátmagunk betegségével kell szembenéznünk, ezt nemcsak sajátmagunk életérdeke, de egész közéletünk is megkívánja mindnyájunktól. A szabadulás útja nem lehet más, mint saját hivatástudatunkban, szolgálataink méltóságában való gyarapodásunk. Rá kell terelnünk tekintetünket arra az objektív világra, amely bennünket körülvesz és annak igaz megismerése által kell elhamarkodott véleményünket megreformálnunk. Ha nem tudjuk ezeket a gyökeres változásokat sajátmagunk életében keresztülvinni, azoknak a nagy feladatoknak az elvégzése vétetik el tőlünk, amelyek szolgálatára az Isten bennünket elhívott. — 8.

Kovács Zoltán kolozsvári koll.-tanár és felesége: *Liszkay Erzsébet* házasságát az Úr Zoltán nevű kis fiúval áldotta meg. Az Úr áldása legyen az újszülöttn.

Dr. Mezey Mihály szénior társunkat Magyarlápósról a zilahi, *Bencze Józsefet* pedig Balavásárról a zaláni gyülekezet hívta el lelkipásztornak. *Bencze* utódjával *Gyárfás Lajost* hívta meg a balavásári gyülekezet. A peteki gyülekezet *Hegyi István*, az árapataki pedig *Farkas Károly* széniorokat hívta el lelkipásztorokul. A rényi gyülekezet néhai *Kovács András* utódjával *Somogyi Endrét* hívta meg. Isten gazdag áldását kérjük szénior-testvéreink új gyülekezetükben végzendő munkájára.

Jézust követő asszonyok.

Nőszövetségi kézikönyv. Kolozsvár, 1938. Sajtó alá rendezte Maksay Albert. 70 oldal.

Az elmúlt másfél évtized alatt számos új munka indult meg egyházunkban. Ezek közül az ifjúsági keresztyén munka, a vasárnapi iskola és a külmíssió szolgálata elérkezett oda, hogy eddigi haladását, elvégzett munkájának áldásait, tanulságait és munkája legfontosabb kérdéseit külön füzet keretében adhatta át a legszélesebb egyházi közvéleménynek. Most az említett három újabb kezdeményezésű munka mellett a nőszövetségi munka is megalkotta rég várt, rég óhajtott kis kézikönyvét, amely hála a gondos szerkesztésnek és az írók világos írásainak, igazán minden lényegest elmond a nőszövetségi munkát illetően. Már rég felmerült egy ilyen nőszövetségi vezetőkönyv kiadásának gondolata, sőt az előkészítő lépések is megtétettek, de a megrehezdedett gazdasági viszonyok megakadályozták a munka kiadását. Annál nagyobb tehát az örömről, hogy ha más elgondolás szerint is, de végre ez a könyv is megjelenhetett.

A kis könyv kiadását a tavaly ősszel tartott székelyudvarhelyi elnöki konferencia mondotta ki. Ez a munka a kerületi nőszövetség megalakulásának tizedik évfordulója alkalmából jelent meg.

I. fejezetében Székely Jánosné, a mozgalom első titkárnöje igazán világos és lényeges pontokra rámutató előadásban ismerteti meg a nőszövetségi munka kezdetét, megszervezését és tíz esztendő fejlődését.

A II. fejezetben az őszi konferencia szép leírását (Geréb Pálné) és a konferencián elhangzott beszédek szövegét és a hozott határozatokat találjuk meg. Igazán szerencsés gondolat volt a sok, értékes beszéd anyagának ilyen módon való közkinccsá tétele. Valamikor a református nagyhetek emlékkönyvei végeztek ehhez hasonló szolgálattal. Vásárhelyi János, püspök egy prédikációval és egy előadással szolgált a konferencián. Előbbiben bizonyosságot tett arról, hogy miképpen tartotta meg népünket a lélek állhatatos gondozása a legnagyobb veszedelmek és kísértések között. Előadásában megkapó színekkel rajzolta meg a nagy lelkigondozó igehirdetőnek: Dryandernek az alakját. Igazán fontos dolog ma a lelki élet mélységeiben rejlő erőkre és a lelkigondozás módjaira mutatni rá a keresztyén munkások előtt. Dr. Imre Lajos konferenciái előadása élesen mutatott rá arra, hogy mit jelent Isten Igéjének szolgálni a nőszövetségi munkában. Ez az Ige képezi annak alapját. Ez az Ige akar ebben a munkában az asszonyokon keresztül az asszonyokhoz eljutni. Az Ige hirdetésének egészen személyivé kell a nőszövetségi munkában válnia. Ez az Ige kijelöli azt a helyet, ahol az asszonyoknak Istennek szolgálniuk kell. Ezzel az Igével nemcsak a közösségben, hanem a magánéletben is táplálkozniuk kell a nőszövetségi tagoknak. Maksay Albert előadása megdöbbentő erővel mutat rá arra, hogy mit jelent igazi felelősséget hordozni a ránk bízott lelkekért? Borbáth Dániel „A szeretet szolgálata” c. előadása éles teológiai megállapítások segítségével mutat rá arra, hogy mi a szeretetszolgálat helye, lényege, célja, munkaterülete és módja. Az előadásból kiviláglik, hogy sem az egyéni keresztyén élet, sem az egyházi munka nem lehet el szeretetszolgálat nélkül.

A könyv „A nőszövetségi munka alapvonalai” c. III. fejezetét Dr. Imre Lajos írta. Külön kell annak örvendünk, hogy éppen ő írta meg ezt az igazán hézagpótló és oly régóta nélkülözött iránytszabó írást. Ugyanettől a szerzőtől olvashattuk eddig az ifjúsági keresztyén egyesületi és vasárnapi iskolai munka alapvonalaikat is. Ezzel a munkával egy újabb egyházi munkaterület talált meg az igazi feldolgozót és az igazi feldolgozást. Az öt fejezetre osztott tanulmány a munka céljáról, ágairól, folytatásáról, szervezetéről és a többi egyházi munkákkal való kapcsolatairól szól. Mindenik fejezet kiemeli a munka igehirdetői karakterét, egyházi jellegét

és a személyes hiten való felépülését. Miután ezt az alapvető tanulmányt maga a nőszövetség hivatalos szerve adta ki, nemcsak magának az írónak, hanem az egész közösségnek a felfogását is kifejezi. Nagyon jó lenne, ha ebből a tanulmányból minden gyülekezet nőszövetsége megtanulná, hogy mi hát a nőszövetség lényege és feladata, hogy azt minden mellékes és igazi céljával ellentétben álló cél szolgálattól meg lehessen szabadítani.

Egyházi irodalmunknak határozottan jelentős eseménye ennek a füzetnek megjelenése. Kívánjuk, hogy Isten használja fel arra, hogy mindenütt megismerjék ennek az immár nélkülözhetetlenné vált fontos munkának igazi alaptörvényeit. L. D.

Két próféta.

Franz Werfel: Halljátok az Igét és Essad Bey: Mohamed című könyve.

Az egyre szaporodó regényes életrajzok között nemrégiben két próféta alakjának és munkájának megrajzolásával találkoztunk. Werfel: Halljátok az Igét c. hatalmas regénye Jeremiás, és Essad Bey: Mohamed c. nagy műve Mohamed alakjával ismerteti meg. A fenti két mű tárgyánál és a feldolgozás eredetiségénél fogva arra kényszerített, hogy az olvasásuk során felmerült néhány gondolatomat másokkal is közöljem.

Werfel Jeremiásában szüntelenül afelett kellett csodálkoznom, hogy egy nem theologus író miképpen tudja igazán jó theologushoz méltó tárgyisággal ragadni meg és fejezni ki Jeremiás életét. Mindég szét tudja tartani Jeremiásban azt, ami ő: az embert és azt, ami rajta keresztül keres utat: Isten kijelentését. Szüntelenül látnunk kell az ember vergődő szegénységét, küzdelmét és a kijelentés isteni hatalmát és dicsőségét. Ebből a Jeremiás életrajzból meg lehet tanulni, hogy mit jelent az élő Istennek szolgálni. Miképpen kell ebben a szolgálattal az ént elveszíteni, keresztre feszíteni, teljesen feláldozni, hogy azután az a kijelentés szolgálatában új értelmet nyerjen. De azt is megtaláljuk ebben a könyvben, hogy miképpen kell egy nemzet és ország sorsát Isten tekintete alatt szemlélni. Megdöbbentő erővel mutatja meg a szerző, hogy az emberi politikai erők milyen semmik Isten nagy céljainak szolgálata előtt, hogy a nép életének igazi értelmezői és irányítói nem mindig azok, akik a hivatali díszet és tekintélyt viselik, hanem azok az ismeretlenek, akik népük között Istennek szolgálnak.

A Mohamed-regény ezzel szemben éppen arra mutat rá, hogy a Mohamedben megjelent kijelentés milyen ügyesen és életrevalóan egészen emberi ügy és érdek. Mohamedben a legravaszabb emberi politikai számítások isteni igazoltatást nyernek. Mohamed azért nagy ember, mert új értelmet és irányt adott az arak törzsek gazdasági, politikai és társadalmi életének. Míg Jeremiás alakja és a körülötte megmutatott élet mindig túllát az emberin, Mohameden keresztül mindig befejezett kört, az emberi élet jól kigondolt szerepét látjuk magunk előtt. Mohamed a maga alakját és művét csak azért szövi körül az isteni kinyilatkoztatás szálaival, hogy így nagyobb tekintélye legyen nagyon ügyes emberi elgondolásainak, népmentő terveinek.

Úgy érezzük, hogy ez a két, először Németországban napvilágot látott könyv a mai német kereszténység két élesen különböző típusának a könyve. Jeremiás mutatja a hitvalló egyház igazi prófétájának alakját és útját és Mohamed kiabrázolja a német kereszténység prófétái ideálját. Nekünk világosan kell látnunk ezt a két típust és állást kell foglalnunk valamelyik mellett. Jeremiásban a felülről jövő kijelentés szüntelenül átszeli, megsemmisíti az emberi gondolatokat és terveket, Mohamedben minden ügyes és élelmes emberi terv isteni igazolást nyer. Az egyik felülről lefelé, a másik pedig alulról felfelé szemléli a próféta és népe sorsát.

Talán nem is kell mondanunk, hogy az igazi próféta Jeremiás és az álpróféta Mohamed. Egyiktől megtanuljuk, hogy mit kell tennünk, a másiktól pedig, hogy milyen kísértéseket kell elkerülnünk. L. D.

Szerkesztésért felelős: DR. TAVASZY SÁNDOR.